

контролю за наркотиками. – Нью-Йорк, Организация Объединенных Наций. – 2011. – 174 с.

7. «Silver or Lead» in Mexico: Bribes or Death [Електронний ресурс] / CBSNews. – Режим доступу : <http://www.cbsnews.com/stories/2011/01/07/main7223343.shtml>.

8. Corruption in Afghanistan. Bribery as reported by the victims / United Nations Office on Drugs and Crime – Vienna, UNODC – 2010. – 42 p.

Школьніков Владислав Ігорович,

здобувач лабораторії з проблем досудового розслідування ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ

ІНФОРМАЦІЯ З МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ ЯК ДОКАЗ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій призводить до появи нових форм та способів вчинення кримінальних правопорушень, а також виникнення необхідності використання електронних (цифрових) доказів в кримінальному провадженні.

Одним із наймасштабніших технічних проєктів стала глобальна комп'ютерна мережа (Інтернет), визначальною особливістю якої є здатність відображати безліч соціальних фактів і процесів, а також певних соціально значущих дій фізичних та юридичних осіб [1, с. 12].

В науковій літературі згадується можливість використання інформації з мережі Інтернет для доказування фактів вчинення корупційних діянь. Так, Н.М. Ахтирська зазначає, що досить часто виникає можливість виявляти правоохоронним органам ознаки вчинення кримінального правопорушення певними особами, переглядаючи відкриті офіційні сайти інших держав. Наприклад, державний службовець, який за законодавством України не має права бути підприємцем, за кордоном зареєстрований як власник комерційної структури. Джерелом у даному випадку є офіційний реєстр органу виконавчої влади іноземної держави. В даному випадку правоохоронні органи ставлять слушне запитання, чи варто ускладнювати процедуру притягнення до відповідальності особи за вчинення корупційного правопорушення надсиланням запиту до іноземної держави про надання письмового варіанту документа (виписки з Реєстру підприємців), чи достатньо електронної інформації, яку можна одержувати з відкритих іноземних джерел [2, с. 124].

В даному контексті існує безліч технік пошуку інформації в мережі Інтернет, в тому числі такої, яка може свідчити про вчинення корупційного діяння конкретною особою.

Розкриваючи сутність технік аналізу відкритих джерел інформації необхідно їх поділяти на наступні різновиди (за характеристикою Інтернет мережі):

– техніки, які застосовуються в поверхневих мережах;

– техніки, які застосовуються в Даркнеті.

Техніки, які застосовуються в поверхневих мережах, можна поділити на:

– професійне використання онлайн пошукових систем (використання можливостей інструменту «розширений пошук», кеш-пам'яті, логічних операторів, «підстановочних» операторів (з англ. Wildcard operators), використання пошукових систем для знаходження веб-доменів, місцезнаходження IP тощо);

– пошук в двомовних пошукових системах (2lingual.com, yamli.com тощо);

– пошук фото та відеофайлів (Google, Yahoo!, Bing, Exalead, Photobucket, SmugMug, Picasa, Stockxchng, Pixsy, YouTube, Truveo, DailyMotion, Metacafe, Vimeo, Spike, ClipBlast, Tineye, Zuula тощо);

– пошук на форумах та блогах;

– пошук номерів мобільних телефонів та адреси електронної пошти (Truecaller, Sync.me тощо);

– геопошук (Google Maps, Bing Maps, Google Earth, Echosec, Welink, Geofeedia, Flightradar, Marinetraffic тощо);

– «архівний пошук» (онлайн програма WayBackMachine дозволяє отримати інформацію, яка раніше містилася на конкретному веб-сайті);

– пошук в соціальних мережах (Facebook, Twitter, Google+, Wikipedia, LinkedIn, Reddit, Instagram, Myspace, Yik Yak, Pinterest, Вконтакте, Однокласники тощо) [3, с. 66-67].

Але, проблемне питання полягає в доказовому значенні інформації з мережі Інтернет. Цю проблему намагаються вирішити наступні вчені: Д.О. Алексєєва-Процюк, Н.М. Ахтирська, О.М. Бриковська, Д.М. Киценко, О.І. Котляревський, І.О. Крицька, В.В. Мурадов, Ю.Ю. Орлов, Є.С. Хижняк, Д.М. Цехан, С.С. Чернявський та інші.

На нашу думку, для формування правильного кримінального процесуального законодавства, яке б регулювало порядок використання електронних (цифрових) доказів в кримінальному провадженні, необхідно дослідити особливості функціонування та структуру мережі Інтернет. Це зв'язано з тим, що традиційно вітчизняні науковці, як правило, розглядають електронну (цифрову) інформацію не як самостійне джерело доказів, а прив'язують таку інформацію до конкретного матеріального носія (наприклад, електронну інформаційну систему). Натомість розвиток глобальної мережі Інтернет зумовлює появу інформації, яка постійно перезаписується та першоджерело якої не є відомим. На це наголошують такі вчені як Ю.Ю. Орлов та С.С. Чернявський. Останні ввели в науковий обіг таке поняття як «електронне відображення», під яким розуміється цілісна система відомостей та (або) комп'ютерних інструкцій в інформаційній мережі або на технічному носіїві, яка може бути

використана як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження [1, с. 21].

З урахуванням вищевикладеного слід зазначити, що подальше наукове дослідження особливостей обігу інформації в мережі Інтернет, структура даної електронної інформаційної системи повинна стати пріоритетним напрямом на шляху до формування якісного кримінального процесуального законодавства із порядку використання електронних (цифрових) доказів. Існування нової концепції WEB 2.0. вимагає урахування того факту, що контент в мережі Інтернет створюється багатьма особами одночасно на відміну від концепції WEB 1.0., згідно якої один користувач створював контент для усіх. А тому на науковому рівні слід суттєво переглянути систему процесуальних джерел доказів для вироблення конкретних законодавчих змін до чинного Кримінального процесуального кодексу України, які відповідали б усім вимогам сучасного інформаційного суспільства.

Список використаних джерел

1. Орлов Ю. Ю. Електронне відображення як джерело доказів у кримінальному провадженні / Ю. Ю. Орлов, С. С. Чернявський // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2017. – № 1. – С. 12–24.

2. Ахтирська Н.М. До питання доказової сили кіберінформації в аспекті міжнародного співробітництва під час кримінального провадження / Н.М. Ахтирська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. – 2016. – Вип. 36(2). – С. 123–125.

3. Школьніков В.І., Мурзо Є.О. Аналіз відкритих джерел інформації під час досудового розслідування: правові основи та шляхи вдосконалення законодавчого регулювання / В.І. Школьніков, Є.О. Мурзо // Охорона та захист прав людини : студентська колективна монографія / наук. ред. к.ю.н., доц. О.В. Острогляд; ПВНЗ «Університет Короля Данила». – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2017. – С. 60–90.

4. Орлов Ю.Ю. Використання електронних відображень як доказів у кримінальному провадженні / Ю.Ю. Орлов, С.С. Чернявський // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2017. – № 3. – С. 13–24.